

SOCIAL- OCH MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Ltm Jan Liljehages m.fl. hemställningsmotion om tillsättande av en arbetsgrupp för en kampanj om en sundare alkoholpolitik

1992-93

nr 2
HM nr 10

SAMMANFATTNING

Motionen

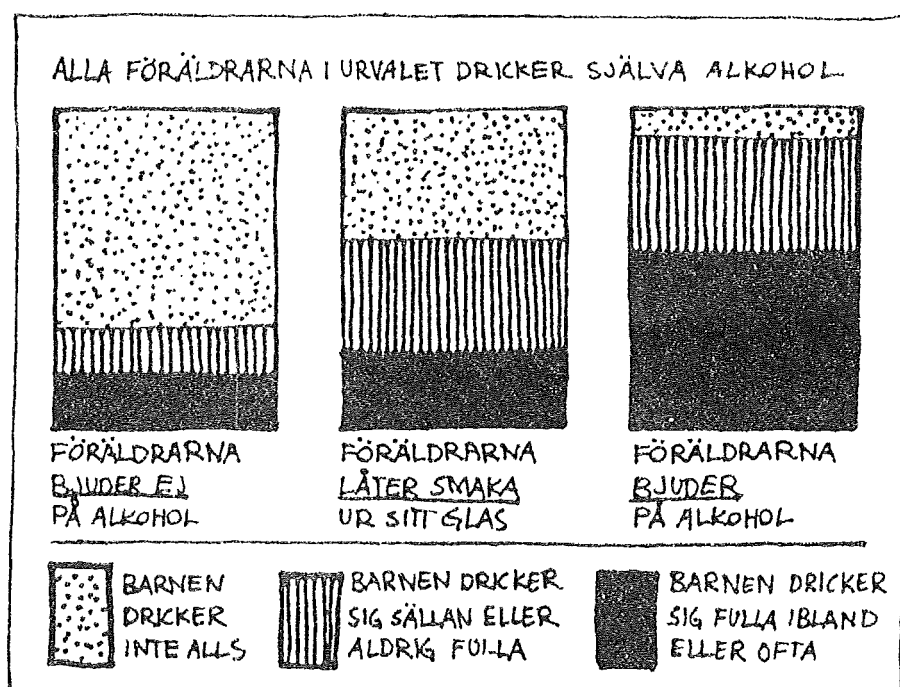
I motionen föreslås att landskapsstyrelsen skall tillsätta en arbetsgrupp att utforma en kampanj för en sundare syn på alkoholkonsumtionen bland vuxna. När de vuxnas inställning till alkohol ändras påverkas också ungdomarnas alkoholvanor.

Utskottets förslag

Utskottet delar motionärernas åsikt i fråga om sambandet mellan vuxnas och ungdomars alkoholvanor men föreslår ändå att motionen skall förkastas.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Som sägs i motionen är sambandet mellan å ena sidan de vuxnas inställning till alkoholen och å andra sidan ungdomarnas alkoholvanor stort. Framförallt föräldrarnas inställning är betydelsefull vilket bl.a. framgår av en omfattande undersökning av tonåringar i Sverige företagen av doktor Ulla Marklund. Undersökningen avlivar effektivt en av de vanligaste myterna gällande föräldrars påverkan, nämligen den att man genom att hemma bjuda sina ungdomar på alkohol minskar intresset för alkoholen och därmed också konsumtionen. Marklunds undersökning visar tvärtom helt klart att man genom att bjuda alkohol intar en tillåtande attityd och visar att man accepterar drickande i åldrar där det inte alls borde förekomma. Man blir en s.k. "möjliggörare" som inte bara tillhandahåller alkoholen utan dessutom tar bort återhållande psykologiska spärrar.

Även övriga vuxnas alkoholtillvända attityd avspeglar sig givetvis i ungdomarnas alkoholvanor. Det är därför enligt utskottets åsikt synnerligen viktigt att åtgärder vidtas i det syfte som anges i motionen.

Utskottet konstaterar att det i landskapsstyrelsens social- och hälsovårdplan för åren 1993-1997 sägs att hälso- och sjukvårdens samt socialvårdens målsättningar skall preciseras under år 1993 i ett hälso- och sjukvårdspolitiskt respektive ett socialpolitiskt program. För att minska de sjukdomar, negativa sociala konsekvenser och samhällsekonomiska förluster som alkoholkonsumtionen medför skall programmen enligt planen innehålla sådana konkreta åtgärder som erfordras för att i landskapet förverkliga Världshälsoorganisationens målsättning att sänka totalkonsumtionen av alkohol per capita i medlemsländerna med 25 % före år 2000.

Vidare konstaterar utskottet att landskapsstyrelsen i oktober 1992 tillsatte arbetsgruppen "Nykter vid ratten" vars uppdrag är att föreslå konkreta åtgärder för att minska rattnykterheten i landskapet.

I samband med att en ny lag om missbrukarvård (FFS 41/86) antogs i riket poängterade medicinalstyrelsen hälsovårdscentralernas centrala roll. Enligt medicinalstyrelsen erbjuder den rådgivningsverksamhet, den skol- och företagshälsovård, de övriga hälsokontrollerna bland befolkningen samt den sedvanliga mottagningsverksamheten vid hälsvårdscentralerna möjligheter till handledning, rådgivning och hälsofostran vilka är viktiga led i förebyggandet och vården av missbrukarproblem.

Enligt landskapsförordningen om körkort (64/73) skall sådan förarundervisning som meddelas i bilskola innehålla undervisning om faktorer som påverkar trafiksäkerheten. Det här innebär att lektionstid skall ägnas följderna av alkohol i trafiken.

Utskottet noterar vidare polisens intensifierade trafikövervakning med tätare kontroller av trafikanternas rattnykterhet.

Utskottet önskar även framhålla att det inom flera åländska ideella organisationer bedrivs informationsarbete gällande alkohol. Ålands nykterhetsförbund arrangerar föredrag och ordnar olika kampanjer liksom Folkhälsan på Åland som även tar upp alkoholvanor i samband med den s.k. hjärtriskmottagningen. Även inom Hem och skola föreningarna tas alkohol upp i olika sammanhang, t.ex. i studiecirkelarna "Växa tillsammans".

Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att det i landskapet på olika håll bedrivs ett relativt omfattande informationsarbete gällande alkoholens verkningar. Landskapsstyrelsen har i egenskap av ledande och övervakande myndighet på hälso- och sjukvårdsrådet ett stort ansvar och en omfattande uppgift varför utskottet har stora förväntningar på det program som i enlighet med social- och hälsovårdsplanen skall utarbetas under år 1993 och som skall

innehålla konkreta förslag till åtgärder i syfte att uppnå WHO:s högt ställda mål om en minskning av alkoholkonsumtionen till sekelskiftet. Utskottet ställer sig även positivt till det informationsarbete som bedrivs inom de ideella organisationerna.

Utskottet har mot bakgrund av det ovan anförda inte funnit tillräckliga skäl att ge landskapsstyrelsen i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp för utformande av en kampanj för en sundare syn på alkoholkonsumtion bland vuxna. Enligt vad utskottet fått erfara är direktinformation t.ex. i samband med läkarbesök avsevärt mer effektiv än information som riktar sig till allmänheten t.ex. i form av en kampanj. Det är därför enligt utskottets mening angeläget att landskapsstyrelsen tillser att medicinalstyrelsens intentioner med den nya missbrukarlagen efterlevs. Landskapsstyrelsen bör enligt utskottets mening likaså aktivt övervaka efterlevnaden av t.ex. bestämmelserna gällande bilskoleundervisningen. Kampanjer kan med fördel enligt utskottets åsikt fortsättningsvis bedrivas av frivilligorganisationerna.

ÄRENDETS BEHANDLING

Landstinget har den 2 december 1991 inbegärt social- och miljöutskottets betänkande.

Utskottet har i ärendet hört socialinspektören Ann-Christin Snellman, verksamhetsledaren för Folkhälsan på Åland Bror Gammals och ordföranden för Ålands Nykterhetsförbund Lennart Sundblom.

I ärendets avgörande behandling har ordföranden Isaksson, viceordföranden Nordman samt ledamöterna Englund, Holmberg och Häger deltagit.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Landstinget med framförande av betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kännedom måtte förkasta hemställningsmotion nr 10/91-92.

Mariehamn den 15 december 1992

Ordförande

Lennart Isaksson

Sekreterare

Susanne Eriksson